

Budapesti szezon

JÚNIUSRA már mindig kiteljesedett a szezon. A gyógyszállókat, sanatóriumokat megszállták a külföldiek, a fürdők környéke idegen szótól volt hangos. A nyár elejére Budapest megtelt az idegenforgalmi szempontból legértékesebb vendégfajttával — a *gyógyvendéggel*.

A gyógyvendég a turistákkal ellentétben nem egy-két napot tölt valahol, hanem heteket, hiszen kúrája hosszabb időt vesz igénybe. Nincs ágyhoz kötve, a napi kezelés mellett bőven van szabad ideje, s azt szórakozással tölti el. Színházba megy, hangversenyeket látogat, szórakozóhelyeken időzik, vásárol — szóval költ, valutát hagy nálunk. Ilyen gyógyvendégekkel volt tele Budapest a 30-as években, mindjárt érthető tehát, hogy évi 300—350 000 beutazót ellátó idegenforgalmunk miért volt akkor *számottevő devizabevételei forrás*. 1937-ben például egész exportunk 15 százalékát tette ki az idegenforgalom által termelt deviza, igaz, hogy *abban az évben csaknem 40 000 olyan gyógyvendég volt Budapestnek, aki egy hétnél hosszabb időt töltött a fővárosi szállókban*.

A SZIGETEN ma újra nyár van. Európa leghatalmasabb platánjai gyönyörűséges lombátrakat tergetnek szét a tágas gyeptájak fölött. A tömött pázsitmezőben nagyszirmú virágok színdús foltjai tündökölnék. Sajnos, fű nő az egykori Vizgyógyintézet helyén is, éppúgy, mint a kedves, intím hangulatú Dália és Margaréta szállók helyén. A hajdani sanatórium ma a Nagyszálló egyik szárnya, s ennek az egyedül megmaradt szigeti hotelnek *nincs egyetlen gyógyvendége sem*.

A *Széchenyi-fürdőbe* a budapesti szezon idején minden reggel áradt a sok külföldi gyógyvendég a Liget körüli sanatóriumokból. Ma is előfordul, hogy időnként egy-egy külföldi odatéved, de nagyon ritkán történik ilyesmi. Európai hírű igazgató-főorvosai voltak mindig a Széchenyinek, jelenleg másodállású orvosok látják el felváltva a napi felügyeletet; ottjártunkkor egy szigorló tartott délelőtti inspekción.

A *Gellérthegy-i fürdőcentrum* egy-ségei közül a legmagasabb nemzeti közeli igények szerint berendezett Gellért-fürdőnek, illetve a hozzácsatlakozó nagyszállónak jelenleg *öt külföldi gyógyvendége van*. A *Rudasnak* egészen különleges értékű gyógyvize és kiváló fürdőorvosa van, de 28 ágyas kórház-részlegét külföldi nem veheti igénybe. A Gellérthegy-i forráscentrumba tartozó harmadik gyógyintézménynek, a *Rácz-fürdőnek* különleges becsű, rádiumos vizét bejáró, beutalt betegek használják, de a nagymúltú fürdőnek még csak orvosa sincs.

A Lukács- és a Császár-fürdők szálloda-részlegében a háború előtt mintegy 250 fekvőbeteg számára volt hely. Jelentős részüket külföldiek vették igénybe. Jelenleg *hat külföldi betege* van a reumakórháznak, s összesen tíz-tizenkettő részére tartanak fenn szobát. Szinte csak *jelképes ágyak* ezek, eltöltésük is inkább gondtal jár: előjegyzésekkel és visszautasításokkal. Hiszen nincs olyan külföldi iroda vagy képviselő, amely komolyan foglalkozna tíz szoba adminisztrálásával.

Kerek egy évtized szívós munkájával kiverkedtük Budapest fürdőváros hírnevét a nagy nemzetközi konkurenciában, aztán *hagytunk mindent veszendőbe menni*.

OKOLJUK a háborút, amely szállodáink egy részét elpusztította? Okoljuk. De ugyanúgy okoljuk saját érzékletlenségünket, amely az idegenforgalom már felismert szép lehető-

A Lukács maig is hangulatos udvara. A falakon a fürdővendégek hálijáról tanuskodó táblák. Sajnos, nagyon régiek Fotó: Fényes Tamás (MTI)

segei között maig sem számol ke-lően a gyógyfürdő-vendégekkel. Ju-goszlávia vendéglátó-helyeit sem ki-mélte a háború, s ma mégis joggal emlegetjük a jugoszlávok kimagasló idegenforgalmi eredményeit.

De hát Jugoszláviának tengerpartja van — halljuk az ellenvetést. Ez az érv azonban sántít, mert a hivatalos adatok szerint a Jugoszláviát felke-reső turistáknak *csak a fele nyaral Dalmáciában, másik fele a gyógy-intézeteket, a fürdőket és Belgrádot keresi fel*. Vagyis olyan vonzerő csi-nál idegenforgalmat, amilyennel mi is rendelkezünk. Mindenekelőtt egy olyan Budapesttel, melyet a háború előtt azzal az indokolással tettek a *Nemzetközi Fürdőügyi Szövetség székhelyévé*, hogy nincs még egy vi-lágvárán, ahol hasonló bőséggel fa-kadnának fel nagy gyógyhatású hó-vizek.

SIKEREINK akkori titka a jó szervezés, a szakszerű vezetés és a nagyvonalú propaganda volt. A *Budapesti Gyógy- és Üdülöhelyi Bizottság* — melynek munkáját neves bal-neológusok, egyetemi tanárok, egész-ségügyi és idegenforgalmi szakem-berek irányították — tervszerű *piac-kutatás* útján felkereste mindazokat az országokat, ahol a szélsőséges kli-matikus viszonyok következtében sok a reumabeteg, s igen széles körű propagandatevékenységgel a *magyar fővárosba irányította a gyógyulást keresőket*.

Az üdülöhelyi bizottságnak a 30-as

évek derekán már *szélesben kiépített fürdőügyi hálózata* volt Angliában, két nagy képvisellel. A bizottság külön orvosi szakelőadót is tartott Londonban, aki rendszeresen látogatta a tudományos köröket, a jele-sőbb belgyógyászokat, és szakszerű felvilágosításokat adott a Budapes-ten végezhető gyógykúrákat illetően. Ennek a széles kiterjedésű munká-nak volt köszönhető, hogy London-ból ezrével hozták a „Budapest Spa” feliratú különvonatokat a gyógyven-dégeket, 12 napos kúrára. A bizott-ság állandó irodát és képviselőlet tartott fenn Amsterdamban, Stock-holmban, Helsinkiben, ezzel biztosít-totta a folyamatos vendégáramlást Hollandiából és a skandináv orszá-gokból. Mindezt a *fürdők legkülön-bözőbb érdekű magántulajdonosaival vívott állandó harcok árán sikerült elérni*.

A felszabadulás után, az államosít-ás lehetővé tette volna egy nagyvo-nalú fürdőpolitika kibontakoztatását, de eddig elmulasztottuk a kiterjedt társadalombiztosítás révén megnöve-kedett igényekkel arányban álló fej-lesztési munka megindítását. Így váltak gyógyfürdőink napjainkra már olyan zsúfoltakká, hogy nem biztosítják a kényelmes kúrázás le-hetőségét. Külföldi gyógyvendégeket tehát még akkor sem fogadhatnánk, ha megfelelő bőséggel volna szállo-dai férőhelyünk. Több európai nevű balneológusunk egybehangzóan és nagy nyomatékkal hangsúlyozta előt-tünk, hogy legfőbb „idegenforgalmi

tevékenységük” a jelentkező külföl-di csoportok és egyének eltanácsolá-sában merül ki.

A JÖVŐ azonban mégsem kilátás-talan. A kiindulási pont magától ér-tetődően az, hogy a kívánt nagyobb arányú külföldi gyógyvendég-forga-lom nem károsíthatja saját biztosít-tott betegeinket. A jelenlegi zsúfolt-ságot tehát csak új kúrahelyek meg-teremtésével szüntethetjük meg.

Rövidesen hozzáfogunk a 14 eme-letes *margitszigeti* szálló felépítéséhez. Az új hotel átveheti majd a vendé-geket a jelenlegi Nagyszállótól, amely ezáltal visszakaphatja régi gyógy-szálló jellegét. Ha pedig megvalósul a mellé tervezett *vizgyógyintézet*, a sziget ismét rangos fürdőközpontá válik.

Nehezen lehet halogatni a *tabáni fürdőközpont* létrehozását. A Tabánt azért bontottuk le, hogy helyén fel-építsük a *legértékesebb gellérthegy-i forrásokra telepített gyógyszállót*. E nagyvonalú terv végrehajtását sok-féle ok hátráltatta eddig, legutóbb például olyan vélemények, hogy e területen nincs elegendő hővíz. Két-ségtelen, hogy az Erzsébet-híd budai hídfőjének építése több hőforrást megzavart, ezeket az úgynevezett „szökevény forrásokat” azonban a hidrogeológusok véleménye szerint könnyűszerrel meg lehet fogni. Egyébként a *Rácz-fürdő mai víz-mennyisége* is elegendő egy gyógy-szálló üzemeltetéséhez.

A gellérthegy-i forrascsoport legki-válóbb értékű vizét hasznosító *Ru-dasnak* volt egy kedves, Dunára né-ző, egyemeletes szállodai szárnya, 25 szobával. Az ostrom során ez elpusztult, de földszintje ma is megvan és kínálva kínálkozik emeletraépítésre. Ha két emeletet húzunk a masszív alapfalakra, 50 szobás szálló-részleg-gel tudjuk bővíteni a Rudast. A ven-dégszobákhoz csatolt fürdőszobák-ban a gyógyvendégek a *tulajdonké-peni fürdő igénybevétele nélkül* tud-nák végezni kúráikat.

Budapest egyetlen jelenlegi fürdő-szállóját, a *Gellértet*, más hasonló gyógytényezőjű fürdő bővítésével, vissza lehetne adni *eredeti hivatásá-nak*. Ha a most folyó kísérleti mély-fúrások valamelyike eredménnyel jár, s a pesti oldalon megépül az új fürdőközpont, a betegátirányítás problémája lényegesen könnyebbé válik. Ha viszont nem sikerül a für-dők zsúfoltságát lényegesen enyhíte-ni, a szállodaépítési tervünkben sze-replő hoteleket *termálzállóként* len-ne előnyös létrehozni, gyógyvizes fürdőszobákkal. Ez esetben *nem a beteg menne fürdőbe, hanem a gyógyvíz jönne el hozzá*.

EZT A MEGOLDÁST nyomaté-kosan indokolja a *beruházási költsé-gek gyorsabb visszatérülése*, hiszen a termálhotelek szobáit általában 40—50 százalékkal magasabb áron lehet értékesíteni. De *Kellner Jenő-nek*, az Országos Idegenforgalmi Hi-vatal osztályvezetőjének a számítása ezt így dokumentálja: „*Egy 800 férőhelyes gyógyszálló beruházási költsé-ge — ágyankint 80 ezer forintot számolva — kb. 64 millió forint. Egy ilyen szálloda évi forgalma 75 százalékos töltés esetén, 24 ezer vendégnap, a 200 forintos panzióár mellett 45 millió forint. A beruhá-zási összeg tehát másfél év alatt va-lutában térülne vissza.*”

Ha szállodaépítési programunk meg-valósítása során erre tekintettel le-szünk, nagyban elősegítjük gyógyvi-zeink méltó kihasználását. Az a tény, hogy a „*Budapest fürdőváros*” gondolat erősen napirenden van, már magában véve is reménykeltő. Bngedi hinnünk, hogy lesz még bu-dapesti szezon.

ANTALFFY GYULA